

Cele kształcenia ogólnego w szkole podstawowej z przedmiotu PRZYRODA:

1. przyswojenie przez uczniów podstawowego zasobu wiadomości na temat faktów, zasad, teorii i praktyki, dotyczących przede wszystkim tematów i zjawisk bliskich doświadczeniom uczniów;
2. zdobycie przez uczniów umiejętności wykorzystywania posiadanych wiadomości podczas wykonywania zadań i rozwiązywania problemów;
3. kształtowanie u uczniów postaw warunkujących sprawne i odpowiedzialne funkcjonowanie we współczesnym świecie.

Edukacja przyrodnicza na pierwszym planie stawia działalność poznawczą ucznia, zachęcając go do obserwowania, formułowania pytań, mierzenia, ważenia, wykonywania prostych doświadczeń. Dzięki temu uczeń może odbierać wrażenia z otaczającej go przyrody wszystkimi zmysłami. Wyzwalana w ten sposób aktywność ułatwia dziecku zrozumienie podstawowej zasady otaczającego nas świata: zmienności obiektów w czasie.

Wymagania ogólne dla przedmiotu PRZYRODA:

- I. Zaciekawienie światem przyrody.
Uczeń stawia pytania dotyczące zjawisk zachodzących w przyrodzie, prezentuje postawę badawczą w poznawaniu prawidłowości świata przyrody przez poszukiwanie odpowiedzi na pytania: „dlaczego?”, „jak jest?”, „co się stanie, gdy?”.
- II. Stawianie hipotez na temat zjawisk i procesów zachodzących w przyrodzie i ich weryfikacja.
Uczeń przewiduje przebieg niektórych zjawisk i procesów przyrodniczych, wyjaśnia proste zależności między zjawiskami; przeprowadza obserwacje i doświadczenia według instrukcji, rejestruje ich wyniki w różnej formie oraz je objaśnia, używając prawidłowej terminologii.
- III. Praktyczne wykorzystanie wiedzy przyrodniczej.
Uczeń orientuje się w otaczającej go przestrzeni przyrodniczej i kulturowej; rozpoznaje sytuacje zagrażające zdrowiu i życiu oraz podejmuje działania zwiększające bezpieczeństwo własne i innych, świadomie działa na rzecz ochrony własnego zdrowia.
- IV. Poszanowanie przyrody.
Uczeń zachowuje się w środowisku zgodnie z obowiązującymi zasadami; działa na rzecz ochrony przyrody i dorobku kulturowego społeczności
- V. Obserwacje, pomiary i doświadczenia
Uczeń korzysta z różnych źródeł informacji (własnych obserwacji, badań, doświadczeń, tekstów, map, tabel, fotografii, filmów), wykonuje pomiary i korzysta z instrukcji (słownej, tekstowej i graficznej); dokumentuje i prezentuje wyniki obserwacji i doświadczeń; stosuje technologie informacyjno-komunikacyjne.
  - w klasie czwartej zaczynając od najbliższej okolicy,
  - w klasie piątej rozszerza treści o wiadomości dotyczące Polski i własnego organizmu,
  - w klasie szóstej o treści obejmujące świat i wszechświat

Cele w zakresie wychowania:

- Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za środowisko.
- Wskazywanie zachowań sprzyjających bezpieczeństwu ludzi i przyrody.
- Ułatwienie nabywania umiejętności dbania o swoje zdrowie.
- Integrowanie wychowawczych działań szkoły i rodziny.
- Wzmacnianie prawidłowych relacji dziecka z rodziną.
- Przygotowanie uczniów do okresu dojrzewania, do zaakceptowania jego przejawów fizycznych i psychicznych, we współpracy z rodzicami i rodziną.
- Wspieranie prawidłowego rozwoju emocjonalnego i społecznego, w tym koleżeństwa i przyjaźni.
- Kształtowanie postaw patriotycznych związanych z tożsamością kultury regionalnej.
- Kształtowanie więzi z krajem ojczystym i świadomości obywatelskiej.
- Rozwijanie szacunku dla dobra wspólnego i postaw prospołecznych.
- Kształtowanie szacunku dla własnego państwa.
- Kształtowanie odpowiedzialności za skutki własnych działań i decyzji.

W klasie 4. uczeń nabywa następujące umiejętności i kształtuje postawy zapisane w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego*:

- prowadzenia prostych obserwacji i doświadczeń przyrodniczych z zachowaniem zasad bezpieczeństwa,
- planowania i dokumentowania doświadczeń i obserwacji,
- efektywnego uczenia się i prawidłowego urządzenia miejsca do nauki,
- wskazywania czynników pozytywnie i negatywnie wpływających na samopoczucie i radzenie sobie z czynnikami oddziałującymi niekorzystnie,
- nawiązywania prawidłowych relacji z innymi ludźmi, z uwzględnieniem kwestii koleżeństwa i przyjaźni,
- opiekania się zwierzętami i roślinami w swoim domu i w pracowni szkolnej oraz brania za nie odpowiedzialności,
- przestrzegania zasad higieny podczas czynności związanych z opieką nad roślinami i zwierzętami domowymi,
- rozpoznawania roślin trujących lub szkodliwych dla człowieka,
- rozróżniania przemian odwracalnych i nieodwracalnych zachodzących w domu,
- badania świata substancji,
- określania właściwości różnych substancji i wskazywania możliwości ich zastosowania w różnych przedmiotach,
- dostrzegania i opisywania zjawisk zachodzących w najbliższym otoczeniu związanych ze zmianami składników pogody i pór roku,
- rozróżniania składników pogody i porównywania cech pogody w różnych porach roku,
- wyznaczania kierunków w terenie, orientowania się w terenie z podawaniem kierunków głównych i pośrednich,
- orientowania i czytania mapy topograficznej, a także posługiwania się nią,
- orientowania i czytania planu miasta, okolicy,
- posługiwania się prostymi przyrządami pomiarowymi,
- rozróżniania form ukształtowania terenu,
- obserwowania i rozpoznawania typowych roślin i zwierząt żyjących w różnych siedliskach,
- korzystania z atlasu przyrodniczego,
- rozpoznawania pospolitych roślin i zwierząt w okolicy,
- dostrzegania prostych zależności występujących w różnych środowiskach, w tym w lesie, na polu, na łące,
- dostrzegania i rozpoznawania potrzeb ochrony przyrody w najbliższej okolicy,
- dostrzegania i opisywania miejsc w najbliższym otoczeniu, w których zaszły korzystne i niekorzystne zmiany pod wpływem działalności człowieka,
- proponowania działań sprzyjających środowisku przyrodniczemu,
- uświadomienia konieczności planowania budżetu domowego.

W klasie 5. uczeń nabywa następujące umiejętności i kształtuje postawy zapisane w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego*:

- obliczania rzeczywistej odległości w terenie z wykorzystaniem podziałki liniowej,
- korzystania z różnych rodzajów map (poziomicowej, hipsometrycznej, politycznej, administracyjnej, krajobrazowej, surowców mineralnych, samochodowej, turystycznej),
- rysowania, czytania i posługiwania się prostymi szkicami terenu,
- korzystania z atlasu przyrodniczego,
- planowania wycieczek z wykorzystaniem map, orientowania się na mapie Polski,
- odczuwania więzi z krajem ojczystym i szacunku dla państwa polskiego,
- szacunku dla wspólnego dobra i postawy prospołecznej,
- patriotyzmu związanego z tożsamością kultury regionalnej,
- porównywania krajobrazów na podstawie własnych doświadczeń, filmów, map i fotografii,
- dostrzegania i opisywania walorów krajobrazowych swojej okolicy i całej Polski,
- lokalizowania na mapie Europy Polski oraz państw z nią sąsiadujących,
- rozróżniania skał charakterystycznych dla miejsca zamieszkania,
- opisywania składników gleby oraz organizmów ją zamieszkujących
- wskazywania znaczenia organizmów glebowych i warstwy próchnicznej gleby w odniesieniu do żyzności gleby,
- charakteryzowania wybranych krajobrazów Polski,
- wskazywania zależności pomiędzy cechami krajobrazu a formami działalności człowieka,
- rozpoznawania form ochrony przyrody i przestrzegania zasad, które ich dotyczą,
- określania podstawowych prawidłowości w funkcjonowaniu poszczególnych narządów i ich układów w organizmie,
- opisywania własności światła i dźwięku,
- charakteryzowania etapów rozwoju człowieka,
- wskazywania możliwości aktywnego spędzania wolnego czasu w bezpieczny sposób,
- przestrzegania higieny na co dzień, w tym zasad odpoczynku, odżywiania się i aktywności ruchowej niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania organizmu,
- przestrzegania zasad higieny na wszystkich etapach rozwoju (ze szczególnym podkreśleniem okresu dojrzewania),
- wskazywania możliwości radzenia sobie w sytuacjach trudnych,
- uzasadniania negatywnego wpływu nikotyny, alkoholu i narkotyków na zdrowie człowieka,
- przestrzegania zasad zdrowego stylu życia i uzasadniania konieczności ich stosowania.

W klasie 6. uczeń nabywa następujące umiejętności i kształtuje postawy zapisane w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego*:

- charakteryzowania czynników warunkujących życie w wodzie i na lądzie,
- obserwowania i rozpoznawania typowych roślin i zwierząt żyjących w różnych siedliskach,
- wskazywania przystosowań w budowie zewnętrznej roślin i zwierząt do środowiska życia,
- dostrzegania i przedstawiania prostych zależności występujących w różnych środowiskach,
- opisywania sposobów odżywiania się, oddychania i rozmnażania organizmów żyjących w różnych środowiskach,
- określania następstw ruchu obrotowego i obiegowego Ziemi,
- określania położenia Ziemi we wszechświecie,
- rozpoznawania różnorodnych krajobrazów świata,
- wskazywania przystosowań organizmów do warunków życia w różnych strefach klimatycznych,
- pomiaru masy i gęstości ciał,
- wskazywania możliwości wyznaczenia drogi i czasu jej przebiegu,
- obliczania prędkości ciał,
- określania sposobów bezpiecznego posługiwania się urządzeniami elektrycznymi dostępnymi w gospodarstwie domowym,
- budowania prostego kompasu,
- charakteryzowania własności magnesów,
- dostrzegania i określania zależności między rozwojem nauki a osiągnięciami techniki,
- oceniania ważności problemów dotyczących mieszkańców Ziemi,
- uzasadniania konieczności prowadzenia zrównoważonego rozwoju, życia w zgodzie z naturą.

1. Ocenianie wiadomości i umiejętności

a) Wiadomości przedmiotowe

▪ zgodnie z programem nauczania i kryteriami wynikającymi z podstaw programowych.

b) Umiejętności przedmiotowe

- planowanie prostych eksperymentów,
- analizowanie i interpretowanie wyników obserwacji i eksperymentów,
- gromadzenie i prezentowanie informacji,
- dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych,
- porównywanie i wnioskowanie,
- wykonywanie prostych wykresów, diagramów i ich interpretowanie,
- posługiwanie się środkami technicznymi,
- korzystanie z różnych źródeł informacji.
- wykonanie projektu edukacyjnego

c) Umiejętności ponadprzedmiotowe

- pracę w grupie,
- dyskusję,
- aktywność na lekcji,
- odpowiedzialność za podjęte zadania,
- kreatywność.

2. Co stanowi podstawę do oceny? – Narzędzia oceniania

- a) odpowiedzi ustne,
- b) prace pisemne: sprawdziany, kartkówki,
- c) prezentacje,
- d) prace domowe,
- e) aktywność i zaangażowanie.

3. W jaki sposób oceniamy? – Kryteria oceniania

a) Prace pisemne

Wymagania na ocenę:

- **dopuszczającą** – 49-30% wymagań z poziomu podstawowego;
- **dostateczną** – 74-50% wymagań z poziomu podstawowego
- **dobrą** – 89-75% wymagań z poziomu podstawowego
- **bardzo dobrą** – 99-90% wymagań z poziomu podstawowego

- **celującą** – zadania na ocenę bardzo dobrą 100% oraz specjalne zadanie dodatkowe.

b) Odpowiedzi ustne

Uczeń otrzymuje ocenę:

- **dopuszczającą** – gdy odpowiedź jest niesamodzielna, z błędami, zgodna z wymaganiami koniecznymi;

- **dostateczną** – gdy odpowiedź jest z małymi błędami, samodzielna, niepełna, zgodna z wymaganiami podstawowymi;

- **dobrą** – gdy odpowiedź jest samodzielna, niepełna, z niewielkimi usterkami językowymi, zgodna z wymaganiami na ocenę dobrą;

- **bardzo dobrą** – gdy odpowiedź jest wyczerpująca, bezbłędna, samodzielna, z uwzględnieniem języka przedmiotowego oraz odpowiadająca poziomowi wymagań na ocenę bardzo dobrą;

- **celującą** – gdy odpowiedź jest wyczerpująca, bezbłędna, samodzielna, z uwzględnieniem języka przedmiotowego, poparta licznymi przykładami z życia codziennego.

c) Hierarchia ważności wykonywanych przez ucznia prac

- zaangażowanie i praca na lekcji,
- sprawdzian pisemny, odpowiedź ustna, kartkówka,
- prezentacje,
- zeszyt przedmiotowy, praca domowa.

5. Zasady poprawiania ocen niedostatecznych

a) Uczeń ma prawo poprawić ocenę niedostateczną uzyskaną ze sprawdzianu w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

b) Uczeń, który otrzymał ocenę niedostateczną na półroczu, powinien poprawić ocenę w terminie uzgodnionym z nauczycielem.

c) uczeń ma prawo zgłaszać X, np., bz na lekcję zgodnie z zasadami systemu oceniania obowiązującymi w szkole podstawowej.

Ogólne wymagania edukacyjne i kryteria oceniania z przyrody klasa IV - VI

Uczeń otrzymuje ocenę:

DOPUSZCZAJĄCĄ

jeżeli:

- rozpoznaje i nazywa podstawowe zjawiska przyrody
- posiada , przejawiający się w codziennym życiu, pozytywny stosunek do środowiska naturalnego
- opanował materiał programowy w stopniu elementarnym
- przy pomocy nauczyciela lub kolegów potrafi wykonać proste polecenia, wymagające zastosowania podstawowych umiejętności wymaganych w procesie uczenia się przyrody
- rozumie prosty tekst źródłowy
- jest biernym uczestnikiem zajęć, ale nie przeszkadza w ich prowadzeniu

DOSTATECZNĄ

jeżeli:

- opanował wiadomości i umiejętności w stopniu podstawowym
- zna podstawowe pojęcia przyrodnicze
- rozpoznaje i ocenia postawy wobec środowiska przyrodniczego
- posługuje się mapą jako źródłem wiedzy przyrodniczej
- obserwuje pośrednio i bezpośrednio procesy zachodzące w środowisku przyrodniczym oraz opisuje je
- potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji przyrodniczej
- potrafi wykonać proste zadania pisemne oparte na podręczniku lub innych źródłach wiedzy
- pracuje niesystematycznie, niechętnie wykonuje powierzone zadania

DOBRA

jeżeli:

- posiada niewielkie luki w wiadomościach i umiejętnościach rozwijanych na lekcjach
- właściwie wykorzystuje przyrządy do obserwacji i pomiarów elementów przyrody
- korzysta z różnych źródeł informacji
- dostrzega wpływ przyrody na życie i gospodarkę człowieka
- proponuje działania na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego
- ocenia relacje między działalnością człowieka a środowiskiem przyrodniczym
- dokonuje porównań zjawisk i elementów przyrody, posługując się terminologią przyrodniczą
- dobrze posługuje się mapą geograficzną –potrafi odczytać zawarte w niej informacje i posługiwać się legendą mapy
- systematycznie i efektywnie pracuje na lekcjach, potrafi sformułować dłuższą wypowiedź
- pomaga innym, nigdy nie przeszkadza w pracy

BARDZO DOBRA

jeżeli:

- opanował w pełni materiał programowy
- projektuje doświadczenia i prezentuje je
- dostrzega i ocenia związki w przebiegu zjawisk przyrodniczych i działalności człowieka

- przewiduje następstwa i skutki działalności człowieka oraz przebiegu procesów naturalnych w przyrodzie
- wyjaśnia i rozwiązuje naturalne procesy w przyrodzie
- samodzielnie rozwiązuje problemy i zadania postawione przez nauczyciela, posługując się zdobytymi umiejętnościami
- systematycznie pracuje na lekcjach
- sprawnie korzysta z dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji
- wykorzystuje wiedzę z przedmiotów pokrewnych
- bierze udział w konkursach przyrodniczych
- formułuje dłuższe wypowiedzi zawierające własne sądy i opinie
- wykazuje się aktywną postawą w klasie, aktywnie uczestniczy w rozwiązywaniu zadań realizowanych przez grupę, często wykazuje własną inicjatywę

CELUJĄCA

jeżeli :

- posiada wiadomości wykraczające poza materiał programowy
- samodzielnie i twórczo rozwija własne zainteresowania przyrodnicze
- wychodzi z samodzielnymi inicjatywami rozwiązania konkretnych problemów
- odnosi sukcesy w konkursach , w których wymagana jest wiedza przyrodnicza wykraczająca poza program nauczania
- samodzielnie sięga do różnych źródeł informacji
- prezentuje swoje umiejętności na forum klasy
- potrafi udowodnić swoje zdanie używając odpowiedniej argumentacji
- jest bardzo aktywny i autentycznie zainteresowany tym, co dzieje się podczas zajęć lekcyjnych